

**Najpopularniejszy szlak pielgrzymkowy
po sanktuariach Warmii i Mazur**

Ks. Krzysztof Bielawny

**Najpopularniejszy
szlak pielgrzymkowy
po sanktuariach Warmii
i Mazur**

Olsztyn 2010

Za zgodą Kurii Metropolitalnej
Archidiecezji Warmińskiej
Olsztyn, 26 czerwca 2009 r.
L.dz. 715/09

Fotografie
Anna Cieślak
ks. Wojciech Prusowski
Bogdan Grochal

Skład, łamanie, projekt okładki
Bogdan Grochal

Korekta
Ewa Semenowicz

©Copyright by Krzysztof Bielawny

Wydanie II

ISBN 978-83-88348-97-6

Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne
ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 11
10-457 Olsztyn

Druk i oprawa:
Energopol-Trade Poligrafia, Olsztyn

Spis treści

Wprowadzenie	7
Gietrzwałd – polskie Lourdes	13
Święta Lipka – „sanktuarium ekumeniczne”..	43
Stoczek Klasztorny – „sanktuarium Matki Bożej Pokoju”.....	67
Krosno k. Ornety.....	93
Glotowo – sanktuarium Najświętszego Sakramentu	107
Zakończenie	120

Informacje praktyczne:

Gietrzwałd:

Archidiecezjalny Dom Rekolekcyjny

tel. +48/89/512-32-66

Dom Pielgrzyma im. Jana Pawła II (Parafia)

tel. +48/89/512-31-02

Dom Zakonny Sióstr Katarzynek

tel. +48/89/512-33-03

Glottowo:

Parafia (dom pielgrzyma)

tel. +48/89/616-12-93

Krosno:

Parafia Rzymskokatolicka (Sanktuarium)

tel. +48/55/242-28-84

Stoczek Klasztorny:

Parafia Rzymskokatolicka (Sanktuarium)

tel. +48/89/ 766-09-11

Święta Lipka:

Parafia Rzymskokatolicka (Sanktuarium)

tel. +48/89/755-35-12

Dom Pielgrzyma

tel. +48/89/755-35-44

Wprowadzenie

Warmia i Mazury to region Polski, który każdemu kojarzy się przede wszystkim z jeziorami i pięknymi lasami. Jednak może się on poszczycić nie tylko urokami przyrody, lecz również ogromnym bogactwem historycznym. To właśnie na tych ziemiach znajduje się kilka słynących cudami miejsc. Wybierając się w ten rejon Polski, warto nawiedzić tutejsze sanktuaria poświęcone Maryi i Jezusowi Chrystusowi.

Każde z nich ma swoją historię i zasługuje, by je lepiej poznać...

Na Warmii i Mazurach od wielu stuleci Matka Boża odbierała cześć w sanktuariach Jej poświęconych. Od wielu wieków wierni z Warmii pielgrzymowali do słynących cudami miejsc: **Stoczka Klasztorne**, gdzie czczona jest Matka Boża Pokoju, **Krosna k. Ornety**, gdzie znajduje się figurka Matki Bożej z Dzieciątkiem, i do **Gietrzwałdu**, gdzie w 1877 r. Matka Boża

objawiła się dwóm wizjonerkom. Nieopodal granicy z Warmią kult Matki Bożej oddawany jest od wielu wieków także w **Świętej Lipce**, do której z całego kraju pielgrzymowali wierni zarówno Kościoła rzymskokatolickiego, jak i ewangelickiego, szczególnie ludność mazurska. Te cztery sanktuaria, do dziś są szczególnym miejscem kultu Matki Bożej, nawiedzanym przez pątników ze wszystkich krajów Europy, a także z innych kontynentów. Oprócz wymienionych miejscowości warto wybrać się jeszcze do **Głotowa (Głotowa)**, gdyż znajduje się tam sanktuarium Najświętszego Sakramentu i Męki Pańskiej, nazywane popularnie Warmińską Jerozolimą.

Zanim się tam wybierzemy, należy się zastanowić, które z tych miejsc chcemy zobaczyć, a jeśli zamierzamy dotrzeć do wszystkich, najlepiej zaplanować, w jakiej kolejności do nich dojedziemy, a więc określić trasę naszej pielgrzymki w zależności od czasu jej trwania.

Najczęściej wybierana przez pątników trasa pielgrzymkowa wiedzie przez wszystkie cztery sanktuaria, zaczyna się bowiem i kończy w **Gie-**

trzwaldzie, prowadząc przez **Świętą Lipkę**, **Stoczek Klasztorny** (zwany także **Warmińskim**) i **Glotowo**. Taką wędrówkę można oczywiście rozpocząć od innego sanktuarium i ułożyć dowolną kolejność wybranych miejsc, można tu zastosować różne warianty trasy. Do szlaku pielgrzymkowego warto także włączyć jeszcze jedną miejscowość, nieco odleglejszą od wcześniej wymienionych, a mianowicie **Krosno koło Ornety**. Każde z tych miejsc ma swój niepowtarzalny charakter i klimat modlitewny.

Pobyty w Gietrzwałdzie

W Gietrzwałdzie można zanoć (na krócej lub dłużej) w kilku miejscach, m.in. w Archidiecezjalnym Domu Rekolekcyjnym przy ul. Klasztornej 2, nieopodal bazyliki Narodzenia NMP (około 50 m), albo w Domu Pielgrzyma im. Jana Pawła II znajdującym się na terenie przyklasztornym. Noclegi oferują też pątnikom siostry katarzynki w nowo wybudowanym klasztorze przy ul. Zakonnej. Poza tym przybywający mogą korzystać z noclegów na kwaterach prywatnych, w atmosferze domowej.

Po zakwaterowaniu czas na nawiedzenie najważniejszych miejsc i zastanowienie się: Od czego zacząć? Co zobaczyć najpierw? Dokąd pójść? Pierwsze kroki winniśmy skierować do bazyliki, w której oddamy cześć Jezusowi w Najświętszym Sakramencie, a także pomodlimy się przed obrazem Matki Bożej Gietrzwałdzkiej, królującej w ołtarzu głównym. Po modlitwie w świątyni, wychodząc głównym wejściem, udamy się do miejsca objawień Najświętszej Maryi Panny w 1877 r. Schodząc po schodach, po prawej stronie dostrzeżemy kapliczkę objawień. W tym miejscu trwały objawienia Matki Bożej od 27 czerwca do 16 września 1877 r. Tu też warto się zatrzymać na dłuższą modlitwę.

Następnie udajemy się w kierunku północnym do źródła, które znajduje się około 300 m od kościoła. Prowadzi do niego aleja rózańcowa, gdzie znajduje się piętnaście kapliczek, ilustrujących poszczególne tajemnice Różańca świętego – idąc nią, możemy się modlić. Przy źródle Matka Boża objawiła się 8 września 1877 r. i błogosławiła to miejsce. Możemy napić się z niego wody albo napełnić nią pojemnik, by zabrać ze sobą do domu. Przy źródle możemy też do-

skonale odpocząć, tym bardziej, że znajdują się tam ławki ustawione w pobliżu łąk. Można zatem wsłuchiwać się w śpiew ptaków i podziwiać piękny krajobraz roztaczający się wokół źródelka.

Po krótkim odpoczynku przy źródelku można pójść na *Drogę Krzyżową*, której stacje widoczne są na tle lasu, lub wrócić do hotelu czy udać się na posiłek. Obiady oferuje kilka miejscowych kuchni, m.in. w Archidiecezjalnym Domu Rekolekcyjnym lub w Domu Pielgrzyma im. Jana Pawła II. Proponowane tam ceny dostępne są dla każdej kieszeni.

Ważnym punktem naszego pobytu w Gietrzwałdzie jest odprawienie *Drogi Krzyżowej*. Pierwsza stacja znajduje się nieopodal źródelka, idąc w górę, rozważamy czternaście stacji Męki Pańskiej. Mimo, że *Droga Krzyżowa* pnie się pod górę, może nią przejść bez trudu każdy pątnik, ponieważ jest utwardzona, a odległości między stacjami są na tyle krótkie, że każdy może je pokonać. Po zakończeniu *Drogi Krzyżowej* można zrobić krótki postój na górze, z której roztacza się piękny widok na bazylikę gietrzwałdzką i wieś, której zabudowa ciągnie się u podnóża góry, wzdłuż wijącej się rzeki Giłwy.

Warto zwiedzić także miejscowy cmentarz, znajdujący się na wzgórzu gietrzwałdzkim. Odnajdziemy tam wiele grobów, a wśród nich miejsca pochówku dawnych mieszkańców Gietrzwałdu, pątników, których pragnieniem był spoczynek w tym cudownym miejscu. Znajdują się tu również groby rodziców Barbary Samulowskiej, jednej z wizjonerek, której proces beatyfikacyjny trwa obecnie.

Pobyt w bazylice, przy kapliczce objawień, źródelku i na cmentarzu zapewne wywoła u pielgrzymów liczne refleksje oraz zrodzi wiele pytań dotyczących dziejów tego miejsca w poprzednich stuleciach, zwłaszcza w czasie objawień Matki Bożej. Podczas odpoczynku na kwaterze albo na świeżym powietrzu warto sięgnąć po lekturę przypominającą dzieje Gietrzwałdu.

GIETRZWAŁD – POLSKIE LOURDES

Zarys dziejów

Gietrzwałd to niewielka miejscowość leżąca w południowej części Warmii, nieopodal dawnej granicy diecezji pomezkańskiej, otoczona wzgórzami, ciągnie się wzdłuż rzeki Giłwy. Jej nazwa pojawia się już w dokumentach z XIV wieku, kiedy to 19 maja 1352 r. Kapituła Warmińska wydała dekret lokacyjny dla wsi i kościoła. W XIV wieku wybudowano tu kościół drewniany, a w XV w. – murowany, pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Marii Panny. Pierwsza świątynia była mała, wzniesiona na wysokiej podmurówce z kamieni polnych, drugą wybudowano już z cegieł. Kościół ten konsekrował bp

sufragan Jan Wilde 31 marca 1500 r. Parafia była znana z kultu obrazu Matki Bożej Gietrzwałdzkiej. Pierwsza wzmianka o jego istnieniu w kościele gietrzwałdzkim pochodzi z XVI w., jednak autora obrazu nie znamy. Wizerunek przedstawia Maryję z Dzieciątkiem Jezus, znajduje się tam również łaciński napis: „Ave Regina Coelorum, Ave Domina Angelorum”.

Po niemiecku Gietrzwałd nazywano *Ditrichswalde*, natomiast zapis *Dytherichswalt* znajdujemy w dokumencie lokacyjnym, i taką wersją posługiwano się aż do 1945 r. Po raz pierwszy nowa nazwa w brzmieniu polskim Gietrzwałd pojawiła się w nazewnictwie użytym przez Wojciecha Kętrzyńskiego w 1879 roku. Nazwa *Dytherichswald* oznaczać miała, według Viktora Roehricha, znawcy kwestii kolonizacji Warmii, ‘dziewiczy las’ i być może, była ona pochodzenia pruskiego, a w borach warmińskich znajdowało się sporo niewielkich osad.

W czasie administrowania dóbr kapitulnych w komornictwie olsztyńskim w latach 1516–1519 i 1520–1521 Gietrzwałd nawiedził kanonik warmiński Mikołaj Kopernik, ponieważ Gietrzwałd i posiadłości należały do kapituły olsztyńskiej.

Objawienia Matki Bożej w Gietrzwałdzie w 1877 r.

Bazylika Narodzenia NMP w Gietrzwałdzie